

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Экология - ел тағдыры

ЖАРИЯЛАНДЫ
18.10.2023СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/144975/>

Біздің мемлекетімізге ғана емес, планетамызға қауіп төндіріп тұрған экологиялық ахуал – болашақтың жастары біздерді де алаңдатпай қоймайды. Экологияның ластану себебі — ең алдымен адам денсаулығына зиян. Бұл – ұрпақ саулығына кері әсеретеді деген сөз. Сондықтан, әлем елдерінің экологтары бас қосып, мәселені реттеуді қарастыруда. Келелі мәселенің оң шешімін табуына әр адам, отбасы, оның мүшелері табиғаттың жасыл желегін сақтап қалуға ұмтылуы керек. Қоршаған ортаның ластануына ең алдымен адамзат баласы жауапты деп ойлаймын.

Айталық, күнделікті тұрмыста қолданылатын целлофан қалталар, пластик бөтелкелер Алматы қаласының арықтарында қаптап жатады. Ауа райының қолайсыз күндері, жаңбыр жауғанда, қар суы ерігенде арықтар тек осы екі затпен ғана толып, су көшелерге жайылып жатады. Қаламыздың барлық көшелерінде, демалыс орындарында, парктерде арнайы қоқыс жәшіктері орнатылғанына қарамастан, тазалық сақтауға аса мән берілмейді. Ал, ауылдық жерлерде адамдар, балалармен жастар өзінің тұратын мекенінің тазалығын сақтамайтындығы туралы жиі мәселе көтеріледі.

Эколог ғалымдардың зерттеуіне сүйенсек, қоршаған ортамыздың ауасының нашарлауына тікелей адамдардың қатысуымен болатын бірнеше факторларды: қоршаған табиғи ортаның ластануы. Ластаушы заттардың атмосфералық ауағашығарылуы. Су ресурстарының ластануы. Химиялық ластану. Әскери-ғарыштық және сынақ кешендері полигондарының әсері екенін атап айтады. Ең қауіптісі – Арал теңізінің акваториясының қысқаруы және тұздану дәрежесі жоғары жаңа шөлді аумақтардың түзілуіне байланысты оның табанының жалаңаштануы, бұрынғы Семей сынақ ядролық полигонының қалдықтары, Каспий теңізі шельфінің ресурстарының қарқынды түрде игеру арқылы теңіз және жағалаулық экожүйелерге әсер ету, орман алқабының азаюы, соған орай аң-құстардың жойылуы туралы естігенімде, үнсіз қалмай балалар мен жасөспірімдерді экологиямызға жанашыр болуға шақыруға ниеттендім.

Еіміздің төрт атырабын қоршаған жасыл ормандарымыздың аумағы – өрттің салдарынан күлге айналуда. Табиғи және адами фактор болуы қажеттігін ресми орындар

тексеруде. Биыл жаз айының ыстықтабы басталмай жатып, Семей ормандары, Қостанай өңірі, Астананың айналасында болған өрттіңөшуі бірнеше күнге созылуда. Автокөліктер саныныңкөбеюіне байланысты одан атмосфераға тарайтын улыгаздарды алмастыратын жасыл отын көздеріқарастырылуда. Жыл өткен сайын орман қорыныңазауы, алма бақтар алқабының кемуі, табиғижайылымдардың деградацияға ұшырауы - экологиялық апатқа апаратын күрделі мәселенің бірі.

Қазіргі кезде экология ғылымы көптеген басқа да ғылымдармен тығыз байланыста дамып, жаңа ғылымсалалары мен бағыттары пайда болуда. Мысалы, әлеуметтік экология, өнеркәсіптік экология, геоэкология, инженерлік экология, ауыл шаруашылығыэкологиясы, ғаламдық экология.3] Әлеуметтікэкология — табиғат пен қоғам арасындағы өзарақарым-қатынас заңдылықтарын «табиғат — адам — қоғам» жүйесі негізінде; Өнеркәсіптік экология — өнеркәсіптік нысандардың тірі ағзаларға жәнеқоршаған орта жағдайларына әсерін; геоэкология — жер бетіндегі экожүйелердегі және биосфералықдеңгейдегі сыртқы орта құбылыстарының өзарабайланысын және олардың тірі азғалармен қарым-қатынасын; Ауыл шаруашылығы экологиясы — ауылшаруашылығы салаларының сыртқы ортамен өзарақарым-қатынасын агроценоздардың даму өзгерузаңдылықтарын және ауыл шаруашылығысалаларының бір-біріне әсерін; Ғаламдық экология — биосфера деңгейіндегі, тіпті Күн жүйесіндегі әлемдікқұбылыстарды, табиғи өзгерістерді зерттейді. Мысалы, эпидемиялық аурулар, климаттың жаппайжылынуы, озон қабатының жұқаруы, ядролық қауіпкәтерлер, шөлейттенудің алдын алуды зерттейді.Арнайы ақпараттармен танысқанымда, еліміздеэкология мәселесін терең зерттейтін кәсібимамандардың аздығы айтылады. Елінің табиғатынқорғап, экологиясын сақтап қалуды алдағы уақытта мектеп оқушылары да қатты ойлануы қажет. Яғни, эколог мамандығын таңдап, ел үшін қызмет етуге бел байлап, табиғат тепе-теңдігінің бұзылмауына, табиғифакторладырдың алдын алуға білімін, біліктілігінжұмсайтын жастар қатары көбейетініне сенемін.

Aiken Turganbek

КМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.